

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyílttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Kereskedőink és a vasárnapi munkaszünet.

Az 1891 évi XIII. törvényezikk elrendeli és szabályozza a vasárnapi munkaszünetet. Baross Gábor terjesztette ezt az üdvös törvényhozási alkotást az országgyűlés elé és az egész ország örömmel üdvözölte azt, mert ki ne látta volna be, hogy kitartóan lankadatlanul csak úgy lehet munkálkodni, ha a szervezetnek olykor teljes pihenőt engedünk.

A hivatkozott javaslat azt proponálta, hogy vasárnap délelőtt 10 órától minden üzleti, kereskedői tevékenység, általán a munka szüneteljen, hogy a hitélet kívánalmainak mindenki eleget tehesen; mehesse a templomba, hogy délig pihenessen és az egész délutánt üdülésre vagy szorakozásra használhassa.

Ez volt Baross javaslata, mely aztán odamodósított, hogy a munkás ember vasárnapja csak délben kezdődik.

Hogy ez nem felel meg a jogos kívánalmaknak kitűnik abból is, hogy például a fővárosban már évek óta, az utóbbi időben országunk nagyobb városaiban, sőt még kisebb vidéki városokban is a kereskedők humánusan gondolkozó része szakma szerint összeálva, csoportosulva, közös megegyezéssel teljes vasárnapi munkaszünetet tart.

E törvény végrehajtásával a kereskedelemügyi miniszter van megbízva s az életbeléptetési, majd későbbi rendeletekkel a törvényben kimondott rendelkezésről eltérő oly engedmények tételtek, melyek még ezt a csonka munkaszüneti napot is megcsontják, sőt ezt is elvonják a munk

ka embereitől. Így Petrozsényben s általán a Zsilyvölgyében a törvényes munkaszünet vasárnap délután 5 órakor veszi kezdetét, — a mi azt jelenti, hogy itt egyáltalán nincsen munkaszünet; — a mi igen könnyen érthető. Vasárnap délután 5 órakor bezárják az üzletet, ha vevő van az üzletben, azt nem lehet kilőni, meg kell várni míg bevásárol, sőt ki is kell szolgálni, tehát olykor még félóraig is leköti az üzlettulajdonost, vagy alkalmazottját, esetleg mindkettőt. Zárás után még el kell rakni az előszedett árukat, szóval rendbe kell hozni az üzletet. Ez igénybe vesz fél-esetleg egy órát. Az üzlettulajdonos a legtöbb esetben, de alkalmazottjai mindenkor csak fél, vagy egy óra mulva foghatnak a mosakodáshoz, öltözködéshez. Mire ezzel készen vannak elérkezett a vasorázás ideje. És csak azután mehetnek, ha volna hová. — Mert családokhoz, ha nem rokonok, vagy nem bizalmas ismerősök, ekkor már nem lehet menni, a társadalmi érintkezés tehát ki van zárva. Egyedül korcsmába, vendéglőbe, vagy kávéházba mehetnek. De még ezeknek füstös levegőjét is csak igen rövid ideig élvezhetik, mert vagy a záróra miatt, vagy, mert aludniok is kell, hogy másnap virradatkor, sőt télen még azelőtt munkához láthassanak.

Ez a petrozsényi és az egész zsilyvölgyi kereskedők és alkalmazottaik helyzete. A kereskedők enyhítenének rajta, de nem tudnak megállapodni, törekvésük egy-két érdekelt fél kapzsiságán megghiusul, a kik a tévedésben alapuló kivételes állapotot is minden áron ki akarják aknázni, — mások pedig azon aggodalmukat hozzák fel ellenvetésül, hogy a közös megállapodás betartására az az ellen vétő, büntetés alkalmazása-

val nem szórítható s így a segédek kénytelenek 14-16 órán át naponkint dolgozni. Ezek aztán az igazi rabszolgák, kiktől el van zárva a templom, a társadalmi érintkezés utja, nem élvezhetik a szabadtermészet szépségét, üdítő levegőjét. Még az elítélt fegyenc is üdülhet, járkálhat naponkint a szabad levegőn, az itteni kereskedelmi alkalmazottak helyzete rosszabb azokénál.

Sokáig türték ezt az inhumánus állapotot. Nem segített senki. A múlt évben a kereskedelmi miniszterhez folyamodványt is adtak be a törvényden meghatározott vasárnapi munkaszünet kötelező életbeléptetése tárgyában, de eredménytelenül.

Most Petrozsény intelligenciájától támogatva felekezeti különbség nélkül, papok, tanárok, tanítók a helyi viszonyok hű feltüntetése mellett minbent elkövetnek arra nézve, hogy a kereskedő alkalmazottak elviselhetetlen helyzete illetékes helyen szanalásra találjon: a Petrozsény és a Zsilyvölgyére nézve fennálló kivételes állapot megszüntetessék. Ennek minél eredményesebb keresztülvihetése érdekében tartottak f. hó 13. án délután a gimnázium nagytermében népes értekezletet.

A kereskedelmi alkalmazottak törekvése törvényen alapul és semmi elfogadható indok sem szól annak érvényesítése ellen. Nemesak a saját érdekekben indították ők meg a mozgalmat, hiszen az itteni tekintélyes kereskedői kar velük együtt szenved azon indoklatlan rendelet súlya alatt, melyszerint a vasárnapi munkaszünet délután 5 órakor kezdődik. És a humánusan gondolkozó nagy közönség is helyén valónak és igen természetesnek találja a jelzett törekvést.

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Az eszüstfátyol legendája.

Még áll a bérce tövében ott a dóm,
Nyolcz század terhétől se roskadón.
Alapja szírtén, tornya négy hegyével
Mint érc-ujjakkal mutat ég felé-fel.
Körötte zug a szelvéssz orgonája
S mikor a villám dörögve csap le rája,
Megreszket oltár, torony és kápolna,
Mínthogyha Isten érintette volna.

Alapja bensejében mély sötétség,
A szírt-alapra Mária szobrárt vésték,
A mint megholt fiát hévvel öltve,
Hét törzsurástól vérzik sajgó lelke.
S a kis kápolna örökös homályát
A nap sugári által sohse járják.
Elöntee halvány fénynyel a keresztet,
Csak egy kis öröklámpa fénje reszket.

S a szent szoborrak fényes kincse van,
A mit a kegyes kéz öriz gondosan.
Valaki fogadásból, réges régen,
Egy teljesült imáért; hálaképen
Egy fátlyat színezüst fonálból szöve
Boríta emlékül a szoborfüre,
Száz éee már, hogy meg nem halványodva
Ragyogni látja pislá mécsü odva.

... Egy koldúsasszony éhség idején
Sápadtan, támoilyogva a szegény,
Lejött a hétfájaldalmú kápolnába,
A sok lépcsőt alig hogy birta lába
S az elhagyott szentélyben egymagán
Felsir kulesótt kezekkel: „Máriám!
Otthon beteg férjem, négy kis porontyom,
Az éhhalál közel . . . nincs semmi rongyom,
Nincs egy fillérem . . . nincsen kenyerem!
Fájdalmas istenanyja légy velem.
Te érzed kinom lelked mélységében
Négy gyermekem . . . négy! . . . haldokolva éhen!”
S az anyasírás megrázza a leget
A kápolna szent csöndje középtett
És még a kőszobrot is áttaljárja
S meghallja azt a hétfájaldalmú Mária
S lám . . . keze mozdul . . . fátlyolat letépi
— Oh magas égne minden fényességi! —
Im! odaadja mit keze letép
A koldúsnőnek fátlyola felét!

... Jaj, mint rohant el hévvel felsikoltva:
Oh! mint derült föl éhségverte odva,
Mint gömbölyült ki sápadt kis orcája
A négy árvának . . . fényt derite rája
Az ezüst fátlyol s bár olcsón eladta:
A nyomor aztán mégse látogatta.
De mint futótüz terjedt el a nép

Aján, suttogva előbb, a beszéd,
Hogy lenn az istenanyja megrabolva
S csak fél fátlyólát fényes a szírt odva.
Kutat a papság — s ime, csakhamar
Kitiűnt a tett, melyet titok tabar
S lánczokba verve az oltár előtt
Vellatják zord arczczal az árva nőt.

Ki szól mellette? Mentség nincs sehol.
... Remeg szegény, . . . zokogva fuldokol.
Ki szól mellette? Mentség nincs sehol.
Mulandó hajh, a gyarló földi jó . . .
S míg kezeit tördelve néz körül,
Jövendő kínján gyűlő nép örül,
S közelg a szörnyü inquisitió.

... S a mint izzóvá lesz a rémes üst
S eltölti a kis kőszentélyt a füst:
Sötét barátok rideg kérdésére
Lerogy az asszony a padló kőére,
S lánczolt kezét az ég felé emelve
Egy szót, mentséget nem nyöghet ki nyelve.
A bíró kérdez: „hogy raboltad el?”
Bakó! az izzó kint — ha nem féltel!”

S a szörnyü percz észbontó gyötrelmében,
Szeme tapadva függ a Máriaképen,
Melynek varázsa egyszer megsegíté —
S a sejtelen imává lesz és hitté!

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Művészestély Petrozsényben.** Valahányszor magyar művészek látogatnak e határszéli védőbástyát képező városunkba, csaknem izgalomban van Petrozsény műértő közönsége. Péntek reggel óta várjuk nagy érdeklődéssel az aradi Nemzeti Színház elsőrangú tagjából alakult művészársaságot; falragaszait, melyszerint pénteken este kellett volna tartaniok művészestélyüket Petrozsényben, hirtelen kijavították. A társulat itt időző titkára Sarlay Béla ugyanis pénteken délelben táviratot kapott, melyben értesítik, hogy a hátszegi közönség közhajának megfelelőleg megismétlik ottani előadásukat. Péntek este közönségünk újabb falragaszok útján értesült az elhalasztásról s így szombat estére nem hiába vártuk a kiváló művészársaság hangversenyét, a közzétett műsor igazán élvezetesnek ígérkezik; hogy is ne mikor minden egyes darabot művésznők és művészek mutattak be, és pedig: Parlaghy Cornél, Sz. Karácsonyi Mariska, Csiky László B. Szabó József, Mariházy Miklós és Sarkadi Aladár, mindannyian az Aradi társulat kiváló művészei.

— **Kettőslakadalom.** A Goldstein házából f. hó 13-án két lányt vittek egyszerre esküvőre: Háni k. a. Baruch Rudolf kimpulujnyági kereskedő, Málvin k. a. pedig Berkovics Gedalia vulkáni szodagyáros és tartalékos tiszt vette nőül. A lakadalom Salamon Ignác házában volt, kinek neje lekötölező vendégszeretettel mindent elkövetett, hogy a mulatók a legjobban érezzék magukat.

Műkedvelői előadás. Petrillán f. évi július hó 20-án (Vasárnap) a Berkovics Dávid-féle kerthelyiségben a petrillai óvoda felszerelésére jótékonyezélu júliálist és ezzel kapcsolatban műkedvelői előadást rendeznek. Erre az igen érdekesnek ígérkező mulatságra meghívót bocsátottak ki: Vassí János bizott, elnök Berkovics Dávid, Kráusz Sándor, Horváth János, Tomus György és Váncsákovszky János fel. bizott, tagok. Belépti-díj: Személyjegy 1 kor., — családijegy 2 kor. A júliálist kezdete d. u. 3 órákor; a műkedvelői előadás 8 órákor. Előadás után táncz. Ételekről és italokról gondoskodva van.

— **Műkedvelői előadás.** Mult számunkban már röviden megemlékeztünk arról, hogy a máv állomásfelvigyázók augusztus hó 2-án a gymnasium javára műkedvelői előadást rendeznek. Jelenleg módunkban van a teljes műsort közölni; színe kerül: „A betyár kéndője” népszínmű 4 felvonásban dalokkal, irta Abonyi Lajos, rendező: Dávid Dezső; sugó: Babos Imre. Személyek: Özveggy Onodi Kulesár Nagy Andrásné: Pfingstgräf Mariska k. a., Ifjabb Onodi Kulesár Nagy András: Ujvári Imre, Onodi Kulesár Nagy Ferencz aglegény: Miskol-

*Térden csuszván, elér a szoborig,
A hol lerogyca hangja megtörök,
„Irgalmas Istenanyja Mária,
Kinek áldás-kéztől vérzett fia:
Segíts rajtam . . . segíts, mert elveszek !...“*

*... S nézd . . . ott . . . lám ! . . . mozdulnak a kőkezek
A Mária szobra mozdul . . . mozdul
— Remeg a nép borzalomtól —
Letépi fityla megmaradt felét
S szegény anya, feléd nyújtja, feléd !*

*Harang kondul, szolozsma zendül
S lezúzva szörnnyü félelemtől
Borul le a bakó-sereg.
A légen át egy szózat rezdül:
„Tanuljátok meg emberek,
Hogy míg nyomor van a világon,
Én kincsre, ékre, sohse vágyom.
Az éhezökre nézzetek !
Az égne kincse, mosolygása:
Hogy a nyomort enyhülni lássa !“*

Váradí Antal.

Apróságok.

A dadogás ellen. Újabb időben orvosok és paedagógusok egyaránt nagyobb figyelemre méltatják a beszédhibákat, mint annakelőtte. Külföldön már korábban nálunk csak néhány év óta foglalkoznak e tárggyal komolyabban szakférfiaink és tapasztalataikat irodalmilag is kifejezésre juttatják. Ily művecskét bocsájtott közre Roboz József „Mi a dadogás” czímmel, melyben többek

ezí Ernő, Andó ügyvéd városi tanácsnok: Csabai Béla, Boris asszony özvegy guljáné: Nekula Anna k. a. Bandi fia számadó: Dávid Dezső, Őrszi ennek neje: Kekel Emma k. a., Buzi esárdás: Aradi Emil, Buziné
Zsöfi leányuk: Szabó Irén k. a., Csepű szabó: Karda István, Kajszi Dárius borbély: Pittner Károly, Ragyás Piszte futó betyár: Halmos Ödön, Szolgabíró: Halmos Ödön, Biztos: Aradi Emil, Poroszló: Marosán Rezső, Történik az I-ső szakasz késő ősön Bandinál és a csardában, a II-ik szakasz három héttel később, Kulesárnénál és Bandinál, a III-ik szakasz fél évvel később, Kulesárnénál. A IV-ik szakasz másnap a városházánál. Kezdeté este 8 órákor. Helyárak: I-től IV-ik sorig ülőhely 2 korona 40 fill. IV—VIII-ik sorig ülőhely 2 korona, VIII—IX-ik sorig ülőhely 1 kor. 60 fillér, állóhely 1 korona, karzat 40 fill. Ülőhelyek és földszinti állóhelyi jegyekre kizárólagosan csak meghívott vendégek tarthatnak igényt. Felülfizetések a jótékonyezél nemes érdekében köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Előadás után táncz lesz, melyhez a zenét a bányatársulat teljes zenekara fogja szolgáltatni.

A szereplők egyrészt már korábbról ismerjük és így daczára a darab nehézségeinek annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy az minden tekintetben sikerülni fog. Hálásan kell megemlékezzünk a derék vasutasokról, kik testet és lelket öltö szolgálatuk daczára is Petrozsény intelligens közönségének egy kellemes estét ohajtanak szerezni és egyidejűleg rövid fél év alatt másodszor áldoznak a jótékonyaság oltárán. Ha Petrozsény és Videke n. é. közönsége mind ily készséggel slet a gymnasium támogatására akkor nem kell feltétlenül gymnasiumunknak jövőjét.

— **Vizbefutó gyermek.** Deneszk Mária petrillai lakosnő f. hó 16-án két éves fiacskáját is magával vitte a Zsily vize melletti rétre. Az anya a gyermeket egy fa árnyékába elhelyezve hozzálátott a szénasáritáshoz. A magára hagyott gyermek észrevétlenül a vízhez osant s fűrődni kezdett; a sebes hegyi patak kis testét azonban magával ragadta s mire az anya keresésére indult az egyetlen gyermeknek egy bokor mellett megakadt holttestét találta meg.

— **Romániai tűzerek.** Két százados vezetése alatt 18 románai tűzértiszt tekintette meg a napokban a Zsilyvölgy nevezetességeit. A vendégeket mindenütt kitüntető szívesseggel fogadták. A Wágner szállóban voltak elhelyezve s elmenetelükkor elismeréssel adoztak a kitűnő ellátásért.

— **Köszönetnyilvánítás.** A „Malea” községrészben lévő telkemen a f. hó 16-án délután kiütt tüzeset alkalmával, midőn mindenünk a lángok martaléka lehetett volna, Petrozsény nagyközség lakosságának minden rétege sietett megmentésünkre. Hálás köszönet érte. De

nem mulaszthatjuk el külön is megköszönni a salgótarjáni bányatársulati igazgató urnak és alkalmazottainak, az önkéntes tűzoltóegyesület mászóparanesnokának Györke Ferencz urnak s az egyesület tagjainak, a MÁV. alkalmazottainak és mindazoknak kik az oltásnál közreműködtek, azt a kitüntető jóindulatot mit ez alkalommal egészségük koczáztatásával, fáradságot nem tekintve — irántunk tanusítani kegyesek voltak.

Petrozsény, 1902 július hó 19.

Szokol Miklós és neje.

— **Mai koncertünk.** Fényes az az eredmény, melyet az aradi Nemzeti Színház tagjaiból alakult kis művészársaság elért a nálunk rendezett koncerten! A válogott műsor egyes számai különösen nem is tudnók felsorolni, mert valamennyi a legnagyobb művészi nívón állott. — Az énekszámok képezték a főbb pontokat. Karácsonyi Mariska magán énekei mind, és a duettő B. Szabó Józseffel a közönséget elragadták. Parlaghy Cornélia énekszámairól nem is lehet kritikát írni, azok minden kritikát felül mulnak! Az „Angol dal” után a közönség tombolásban fejezte ki elismerését. B. Szabó József baritonja felejthetetlen lesz előttünk, különösen a „Bajonó” belépője volt remek. — Sarkady coupletjeivel állandó nagy derűtségben tarták a közönséget, és az ismétlésből alig tudott kifogyni. — Csiky László szavallata egy valódi mesteri előadás volt. — Mariházy monológjainak egész halmazát volt kénytelen előadni és itt különösen elismeréssel kell lennünk, mert a fiatal művész egész este úgy a zongora mellett, mint a saját számaiban fényesen helyt állott. — A kis csapat kénytelen egy külön meghívásra ma Hátszegen koncertet tartani, de hétfőn amint értesültünk a koncertet itt is megismételik részben új műsorral, melyre külön felszólítást nyertek.

— **Tűz és tűzveszély Petrozsényben.** Tűzvész fejlődhetett volna 16-án délután Petrozsényben az állítólag gyújtogatás útján keletkezett tűz által a Szokol Miklós máleai telkén. A körülményekhez képest gyorsan megjelent segély azonban elejét vette a tűzvésznek. Erről és a Malea részben, egy év alatt már ötször előfordult tüzesetekről, valamint a petrozsényi tűzoltóság, tűzrendészet és építészeti ügyek állapotáról részletesen tárgyalunk; addig is figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy f. hó 22-én a tűzoltóság este 8 órákor a polgári olvasóköri közgyűlést tart.

— **Állandó pocsolya a község közepén.** A Junger József által lakott Györke-féle ház udvarán egy állandó pocsolya van, mely állítólag akkor keletkezett, mikor Stern Adolf petrozsényi lakos egy közlebe oda épített ház által a víz lefolyását megakadályozta volna. A Szokol-féle ház égése alkalmával, kut és vízhiányában, ez az irtozatos bűzők fészke nyújtotta az első segélyt s így

közt a következőket mondja: A dadogást könnyebb megelőzni, mint gyógyítani. Lehetőleg előzzék meg tehát a szülők és tanítók a következő eljárással:

1. A gyermekek előtt mindig tiszta, jó kiejtéssel beszéljenek és ne tőrjenek meg a gyermekek közelében hibás beszédüeket.

2. Követeljük meg a gyermektől mindig, hogy mindent tisztán és érthetően mondjon ki, ne beszéljen nagyon gyorsan, de ne is legyen vontatott a beszéde.

3. Ha a gyermek valamit rosszul mond ki ismételtessék vele azt, hogy kijavíthassa hibáját. De ne fenyegetéssel és büntetéssel tegyék ezt, hanem szeretetteljesen, szeliden figyelmeztessék a beszédben elkövetett hibára. Mert mindenhol helyén lehet a szigor és büntetés, csak a beszédre oktatásban nem?

4. Ha a gyermek valamit hibásan mond ki, vagy akadozik, akkor a szülő vagy tanító mondja ki előtte jól és így mondassa utána a gyermekkel. Ha nem tudná mindjárt, a minek a legtöbbször nem a gyermek figyelmeztetése az oka, mondja ki jól hangsúlyozva többször is előtte. Ne unja ezt meg, mert sokszor egy egész életet ront meg azzal, hogy nincs türelme egy-néhányszor ismételtetni valamit a gyermekkel. Az utánzás — az imitáció — az egyedül jó tanítási módszer. Óvakodjék úgy a szülő, mint a tanító attól, hogy rá-morduljon a gyermeke ilyenformán: „Hogy mondtad ezt a „k” betűt! ? Hogy beszélsz te? Miért nem állsz meg ennél a betűnél? ” stb. Mert az ilyen eljárás menthetetlenül dadogóvá teszi a gyermeket. Ha a dadogás kifejlődését nem lehet megakadályozni vagy ha egészen hirtelenül egyszerre jelentkezett a beszédhiba, akkor addig is, míg megfelelő kezelés alá kerül a gyermek a következőket kötelesek a szülők és tanítók szem előtt tartani.

1. Szeretetteljesen bátorítsák a gyermeket a beszéd-

re és ne áruljanak el türelmetlenséget, ha valamit nem tud mindjárt kimondani.

2. Figyelmeztessék szüntelenül a gyermeket arra, hogy mielőtt beszélni kezd, előbb mindig nagy lélekzettel vegyen és a szó vagy mondat kezdeténél a magánhangzót jól kidomborítsa, egy kissé nyújtva mondja ki, s aztán meg ne álljon a mondat végéig. Így: Jó — napotkivánok! Ké — rekszépemujtollat; e — zmárnemjó.

3. Ha csak módjában áll a szülőnek, ne küldje dadogó gyermekét az iskolába, hanem taníttassa magánuton. Mert a dadogó gyermek nem való a nyilvános iskolába.

4. Minthogy a dadogó akkor nem fél beszélni, ha más valakivel egyszerre beszél vagy ha az egész osztály karban felel vagy olvas, ne erőttesse a tanító azt, hogy a dadogó iskolásgyermek az egész osztály előtt egyedül beszéljen, hanem mindig mással együtt beszéljen.

5. Akadályozza meg a tanító tapintatosan azt, hogy a gyermek beszédhibája nyilvános bírálat, vagy a tanulótársak gunnyának tárgya legyen. Ezt tenni tartozik nemcsak mint tanító, hanem mint ember is.

A chinin felfedezése. Lunában, Peru fővárosában 1638. esztendőben nagy betegen feküdt del Chínchon grófnő, az alkirály felesége. Súlyos harmadnapos láz gyötötte.

Tudomására jutott ez Canisares-nek, a loxai cor-regidornak (polgármester). Loxa városa az Andesek közt fekszik, a mai Ecuadorban. Akkoriban még a peruiak mitsem tudtak a chinakéreg gyógyító erejéről, az északi tudományok benszületőjei azonban jól ismerték azt. Tö-lük tanulta el a loxai polgármester a titkot. Egy esomag kérget küldött az alkirály beteg nejeinek, kinek orvosa, de Vega, a szer használatát nem ellenezte. A grófnő rövid idő alatt felgyógyult és 1640-ben Spanyol-

Petrozsény község magisztrátusa hihetőleg állandó segítyt fog utalványozni a pocsoya fenntartására.

— **Az aradi kiállításra** készülő iparosaink. Petrozsényi derék ipartestülete, az előkészületekből ítélve úgy látszik a szó-szoros értelmében ki akar tenni magát. F. hó 16-án is gyűléseztek. Héjas J. titkár bejelentette, hogy Varjassy iparhatósági biztos az Aradon leendő három napi tartozkodásra nézve mindent elintézt. Az elszállásolásra és ellátásra nézve a Vas szálloda tulajdonosával alkudott meg. Egy személynél teljes ellátása 24 órára 3 kor. 24 fillérbe fog kerülni. Nők is résztvehetnek a ugyanazon kedvezményben részesülnek mint az iparosok. Jentkezhetni Krausz József órá és ipartestületi pénztárnoknál.

— **Vulkáni emlékoszlop.** Mégis be lesz kerítve. Lötter József állatorvos, a vulkáni vesztéglőintézet főnöke, ki a jótékonyezelők oltására mindig szívesen áldozott, öt koronát irt alá a millenniumi emlékoszlop bekeríthetőségére. Az iv a vulkáni m. kir. pénzügyőri szemlész kezében van elhelyezve, ki is fáradságot nem kímélve mindent elkövet arra nézve, hogy a szükséges összeg adakozás útján minél hamarabb elő legyen teremtve. Derék dolog, cselekedet, mely ön-ön magát dicseri.

— **Megtámadtak egy csendőrt.** A merisori Péter-napi népmulatságra messze vidékről eljárnak. Ilyenkor az egész község mulat. Ez a mulatság Togyer Györgye merisori, duhajságáról híres fiatal emberre nézve könnyen lehetett volna az utolsó. Este fél nyolcz órakor Gábor György csendőrt, ki egyedül teljesítette a járőri szolgálatot megtámadta s leakarta fegyverezni. A dulakodást Gáspár Gergely csendőr észrevévén, társának segítségére sietett s Györgyét lefűlelte, Gábort ki szabadította a hatalmas alak kezeiből. Most már a járőr figyelme-sőbb lett, bevonult a laktanya udvarába, de Togyer ide is követte, betört a kaput, kést rántott s indult a csendőr felé, sőt mire Gábor a törvény nevében felszólította hogy ne közeledjék, mert le szurja azt felelte: „tokányt csinálók ebből a csendőrből”. Gábor a közeledő löst észlurta. Tévedtek a kik azt hitték, hogy a szurás életveszélyes volt. Az orvos véleménye szerint Togyer ezáltal csak 14 napra lett ártalmatlanná téve.

— **A roszt képűek.** Franciaországban történt az eset. Egy ismert író a ki irodalmi tevékenységének nagy részét arra szenteli, hogy a börtönök női lakóinak szomorú sorsán valamit javítson, tanulmány utra indul. Egy kisebb fogházat látogatott meg. A felügyelő nagyon udvariasan fogadta a nemes vendéget és maga kalauzolta végig a női osztályon, magyarázatokkal és fölvilágosítással szolgálva. A börtönépület végén egy nagyon egyszerűen berendezett, de világos szobába nyitottak be, a melyben két nő — idősebb és egy fiatal — nagybuzgósággal varrt. A börtönügy javításának lelkes női apostola rájuk nézett, azután oda fordult a kísérőjéhez és sugva mondta: Igazán rettenetes! Milyen gonosz arek! No azt hiszem, ezek mindig viszkakerülnek ide. A felügyelő mélyen meghajolt. Bocssáson meg nagysád, hogy csak ilyen szegényesen fogadhatjuk. Engedje meg hogy bemutassam önnek a feleségemet és a hűgát.

országba tért vissza. Nagy mennyiséget vitt magával az értékes fakéregből, melyet házájában, Madrid közelében szétosztott a lábzan szenvedő népség között.

Orvosa is követte őt, a ki szintén nagyobb mennyiségű kérést hozott magával Spanyolországba, a hol Sevillában fontját 100 realért árulta.

A grófnő annyira általánosította a kéreg használatát, hogy e gyógyszer hosszú időközön át „pulvis Comituae” a („grófnő pora”) néven volt ismeretes, jótétének emléke pedig Spanyolhon ama vidékén még napjainkban is él.

A chinakéreg behozatala és terjesztése körül a jezsuiták — akkoriban Délamerika hittérítői — is szerettek érdemeket („pulvis Patrum”). — 1642-ben jelent meg róla az első irat P. Barba Vera praxis ad curatorem Tertianae, Sevilla és bár eleinte haszontalan vagy kuruzslási czélból fogalomba hozott ártalmas szernek lón is tekintve és mint ilyen üldözve, a század végével nélkülözhetetlensége már általában el volt ismerve. La Fontaine 1682-ben „Poeme de Quinquina” című ódájában megénekelte azon alkalomból, hogy XIV. Lajos a kéreg használatát által látától megszabadult; de Genlis asszony pedig 1746—1831 vonzó novellát irt a felfedeztetése történetéről. (Holländer Hugó „A malária-kérdés” című művéből).

„E. L.”

— **Közügylési meghívó.** A „Petrozsény és Vidéke Hitelszövetkezet” f. évi július 20-án d. u. 3 órakor közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályokban foglalt jogaik érvényesítésére való figyelmeztetéssel azzal hivatnak meg, hogy ha a megjelenők száma nem lesz határozatképes, a jelzett naptól 14 napra, tekintet nélkül a megjelent tagok számára lesznek a határozatok meghozva. A gyűlés tárgysorozata lesz: az igazgatói jelentés előterjesztése, — a zárszámadás megvizsgálása és a felmentvény megadása, valamint az alapszabályok módosítása.

— **Budapesti csoda.** Lichtmann Sándor posztó kiviteli osztálya (Budapest, VI., Teréz-körút 5 c, szám) teremtette meg ezt a budapesti csodát, melyet a közlemény címűül használnak. Megteremtette pedig azzal hogy az üzletvilágban eddig még nem létezett árban, 2 forint 50 krajczárért szétküld az ország bármely részébe, utánvétellel egy teljes férfi öltönyre elegendő 3 méter jó tartos cheviott szövetet szürke, drapp, barna, zöld, fekete és sötétkék színben és 3 forint 50 krért finom fekete vagy sötétkék sima posztó, vagy barna, fekete és sötétkék camgarn szövetet. Ez a hallatlan olcsó ár méltán megérdemli a budapesti csoda címet, mert a czéghez érkező számtalan elismerő levél fényesen igazolja azt, hogy a vevőközönség meg van elégedve a szövetek jó minőségével. Ajánljuk tehát a nagy közönségnek, hogy minél sürgősebben rendeljen meg ezen szövetekből néhány öltönyre való, mert ilyen olcsó árban csak rövid ideig szállít a nevezett czég egy férfi öltönt kiadó 3 méter szövetet. Mintákat a nagy számban érkező megrendelésekre való tekintettel a czég nem küldhet.

Bucsuzás.

Azon ismerőseinknek és jóakaróinknak, kiktől az idő rövidsége miatt személyesen nem bucsuzhattunk el, most midőn Lupényből végleg elköltözünk, az irántunk évek hosszú során át tanúsított megtisztelő nagyrabecsülést hálásan köszönve meg, ez uton mondunk Isten hozzádot.

Breier Adolf és neje

Szerkesztői üzenet.

A Vajda-Hunyadi várat hányszor fenyegette tűzveszély, hányszor égett le és mikor? Utána jártunk. A legjobb kutforrást, Nagy Lajosnak a várról három fejezetben irt füzetét nyújtotta, mely nyomtatott és kapható Déván a Hirsch Adolf könyvnyomdájában 60 fillérért. — Készséggel adjuk, mint minden alkalommal, az érdeklődőknek a következő felvilágosítást:

A vár 1527-től az enyinge Török családé. Enyingi Török Bálint kapta adományul Szapolyai Jánostól Debreczen városával együtt. Alatta szenvedte a vár az első ostromot és lett először a tűz martaléka, midőn az öt hűtlenséggel gyanúsító Szapolyai 1534-ben Cibab Imrét küldte ki ellene, és ez seregével a várat bevéve, fölégette. Ostrom után Török Bálint a várat rendbe hozta. Udvarában élt Tinódy Sebestyén, a krónikás énekes, ki gyermekeinek nevelője, magának íródeakja volt, s később sok szép szomorú krónikát gyártott, mikor szereltet gazdája a konstantinápolyi héttoronyba került, hol el is pusztult.

Követte fia, János, miután másik fia, Ferencz, a magyarországi vagyont kapta. Török János vitéz katoná volt, ki úgy apját megbosszulja, Fervágán budai pasát Dévánál sajátkezüleg verte agyon. Feleségét, Balassa Borbálát, 1557-ben állítólag hűtlenség miatt itt fejeztette le és a szerencsétlen nőnek a vár udvarán csak nemrég kiasott csontváza jóformán az egyetlen reliquia, mit ma a vajda-hunyadi várban látni lehet.

Török Jánost követte hasonnevű fia. Következett Török István, ki alatt a várat Mihály vajda bevette és felégette. Török István 1605-ben a várat zálogba adta Bethlen Gábornak 12.000 forintért.

II. Apafi özevegének halálával a vajda-hunyadi vár és uradalom a kincstár tulajdona lett és maig is az.

A kincstár a várat tataroztatta az 1724., 1748. és 1754. években — minden szakértelem nélkül. Általában vaslerakodóul és különböző hivatalokul szolgált. 1817-ben I. Ferencz császár a nejevel Vajda-Hunyadon átutazott és ez alkalomból 30.000 forintot adott a nagyon megviselt vár helyreállítására. Ezzel 1818-ra fel is építették, de akkor beültött a mennykő. 1824-ben br. Miske József kincstárnok ismét helyreállította. 1854. április 13-án éjjel 11 órakor a várban elhelyezett csá-

szári járási hivatal helyiségeiből ismeretlen módon tűz ütött ki és a vár egész fedélzete, gerendái és padolatai a tűz martaléka lettek. Ez időtől mintegy 20 évig teljesen elhagyatottan állott Vajda-Hunyad vára, mialatt a csupasz falakat mosó esőzések az építmény igen sok részén szakértők szerint is soha helyre nem hozható károkat okoztak.

A hetvenes évek óta a műemlékek országos bizottsága kezeli és eddig mintegy 800.000 korona költséggel a vár összes helyiségeit tető alá hozatta, sőt a lovagterem és Aranyház belsejét is stilszerűen helyreállította, a külső Huszárvár területén pedig a kir. járásbíró, fogház és nehány bírósági tisztviselő elhelyezésére szolgáló épületeket létesített.

... Egy ideig lendülettel folyt a munka. Hiszen nyílt titok volt, hogy a magyar állam fejedelmileg akarja restauráltatni a nagy Hunyadiak ősi várát, mert egy királyfinak szánta nemzeti ajándékol. Rudolf trónörökös vadászott ezen a vidéken és szeretett itt lenni; neki volt szánva. De hát ez is elmúlt...

Igy tehát a vár háromszor égett le s egyszer villámsújtás következtében tűzveszély által volt fenyegetve.

Goldstein J. Vulkán. Nyilatkozatában olyan kifejezések is vannak, melyek azt a maga terjedelmében a nyílttér rovatába utalják. A mennyiben azonban mint apa szólal meg s gyermeke jövőjét látja megtámadva a „Petrozsény és Vidéke” 27-ik számában „Megunta az életét” című czikk által s leveleiben határozottan azt állítja, hogy az abban foglaltak nem történtek meg, ennek, őszintén megvaljuk, mi is örvendünk, mert mi is úgy tudtuk, hogy kedves leánya szorgalmas becsületes és jómagaviseletű nő s így nagyon csodálkoztunk volna, hogy ily fiatalon öngyilkos legyen; kár lett volna érte; örvendünk, hogy nem úgy történt.

Többeknek Vulkán. Tévedtek kérem, mert azok a hatalmas boronák, melyek a végegyengülés következtében összerogyott vulkáni hid végénél fekszenek, nem a község által lettek megrendelve s oda szállítva; azok a felső-zsilvölgyi társulat tulajdonát képezik. Jó az Isten, majd fog építeni önöknek télire természetes hidat. Csak türelem.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Eladó házhelyek:

A Jakocs-féle malom közelében **10** házhely eladó.

Értekezhetni Jakocs József tulajdonossal.

Fényképészeti műterem.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a nagyrődemű közönséget, hogy a Joanovits-féle **fényképészeti műtermet** átvettük, azt a modern igényeknek megfelelően átalakítottuk.

Ugy szintén az arczkép-festészeti és nagyítási szakot berendeztük. Külső felvételek szintén eszközöltetnek. Kérjük a nagyrődemű közönség szíves pártfogását

teljes tisztelettel
Kallós Oszkár fényképész

792/1902.

végrh. szám

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbíróság 1901. évi Sp I 1285/3 számú végzése következtében Dr. Rosenberg Ignác ügyvéd által képviselt Polyák Gusztáv javára, Héjas József petrozsényi és Rader József a. b.-iskronyi lakos ellen 440 kor. s jár. erejéig 1902 évi május hó 17-én foganatósított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 1009 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szobabutorzat, kereskedési felszerelések és áruk, 1 borju, koci nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíróság 1902-ik évi V. 505/2. számú végzése folytán 440 kor. — fill. tökekövetelés, ennek 1901 évi július hó 1-ső napjától járó 5% kamatai, — — — — — és eddig összesen 137 kor. 95 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig A. B.-Iszkronyan II-rendűalperes lakásán 1902. augusztus 1-én délelőtti 1/2 órája és Petrozsényben I-rendű alperes lakásán leendő eszközzésére 1902. augusztus 1-én d. u. 3 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881 évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Pujon, 1902 évi július hó 14-én.

Rácz József,
kir. bir. végrehajtó.

827/1902

végr. szám.

Árverési hirdetemény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében, ezennel közhírré teszi, hogy a bpesti V. ker. kir. járásbíróság 1902 évi XII 562/2. számú végzése következtében Dr. Keleti Mór ügyvéd által képviselt Keleti J. budapesti cég végrehajtató javára Edenburg Armand petrozsényi lakos ellen 264 korona 36 fillér s jár. erejéig 1902 évi április hó 8-án foganatósított kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 635 kor. — fillérre becsült következő ingóságok u. m.: szobabutorok és könyvek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíróság 1902 évi V. 368/3 számú kiküldő végzése folytán 264 kor. 36 fill. tökekövetelés ennek 1899 évi márczius hó 3 napjától járó 5% kamatai — — — — — és eddig összesen 55 k. 63 fillben bíróilag már megállapított költségek erejéig Petrozsényben végrehajtást szenvedett lakásán leendő eszközzésére 1902 évi július hó 28-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Pujon, 1902 évi július hó 2-án.

Rácz József,
kir. bir. végrehajtó.

WEISZ TESTVÉREK

NŐI- ÉS FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ

PETROZSÉNY, (Barcsay-féle házban)

T. Cz.

Van szerenesénk a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy budapesti és hazai első butorgyáraknál nagy bevásárlást eszközöltünk, mely butorok megtekinthetők a főutezai saját házukban levő butorraktárban

Ajánlunk különösen teljes háló és ebédlő-szobák, fényezett matt, félmatt és faragott, ugy-szintén seccesió stillusban. Továbbá hasonló ebédlő divánokat, székeket és mindenféle olesőbb és finomabb butorokat, esetleg részletfizetésre is, a legjutányosabb árak mellett.

Teljes tisztelettel

Weisz testvérek.

A „Petrozsény és Vidéke Hitelszövetkezet”

1901 évi mérleg számlája.

Vagyon

Teher

1.	Pénztári készlet 1901 XII/31	430	80	1.	Üzletrészekért	15063	40
2.	Váltó és kötvényekben . .	15520	68	2.	Betétekért	713	16
3.	Zálog kölcsön érték , . .	1919	31	3.	Betétekért kamat	42	78
4.	Leltár vagyon 307 korona 56 fillér 10%	276	81	4.	Tartalék alapszámla . . .	1100	38
5.	Hátralékos kamat követelés	383	03	5.	Alapítási költség számla . .	65	—
				6.	Üzletrészek után fel nem vett kamatok	365	76
				7.	Előre felvett kamatok . . .	82	—
				8.	Adó és illeték	179	32
				9.	Nyereség egyenleg	918	83
		18530	63			18530	63

Petrozsény, 1901 december hó 31.

Fekete József

Husek Gyula

Héjas József

Éder Ottó

Opra János

Krausz József

id. könyvvezető.

igazgató elnök.

igazgató.

igazgató.

igazgató.

pénztáros.

Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, helyesnek és rendben levőnek találtuk.

Petrozsény, 1903 június hó 15-én

Csutak Gáspár

Varjassy István

Vigh Nándor

felügy. biz. tag.

felügy. biz. elnöke.

felügy. biz. tag.

SZOKOL MIKLÓS

KOCSICÁRTÓ

PETROZSÉNY.

Elvállal mindennemű

új kocsik elkészítését

valámint kocsijavításokat vagy átalakításokat.

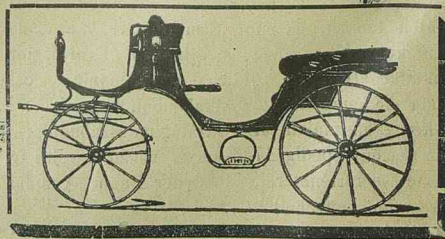

Igás kocsik és szekerek festését

és minden e szakmába vágó munkákat a legjutányosabb és legpontosabb kiszolgálás mellett

1-26

Ny. Figuli Antal gyorssajtóján Petrozsény.